

רשמי וארבורג מביקורו ברוסיה

בהמשך נאטו בני-זורק, אשר חלקו על איי נמסר אחמול, סיפר ואה" בורג על ביקורו ברוסיה:

לאחר שעברתי במסעותי את צילון יאבה, סינגפור, סין, יפן ועוד — באתי לולדיוסמוק ודרך סיביריה הגעתי לרוסיה. ל-13 ימים רצופים ניתנה לנו הוכחות המלאה להתקשר בכל רכנת, וכך הור" שינו לבקר בהרבה מקומות. נתפעלנו במאד מעשירותה המופלגה של הארץ האדירה הזו — ממימיה הרבים, מיערותיה העבותים והקלאותה. ניתנה לנו האפשרות לתקור את התנאים והאפשרויות, אשר בהם נתונים האוכלוסין. אין כל ספק, כי האכרים המהויים את רוב בנינם ומנינם של האוכלוסין — למעלה מ-85 אחוז — חיים עתה בטיב, משנחלקו ביניהם הקרקעות הפנויים והם מעבדים אותם ביד-חרוצים. האכר לומד קרוא וכתוב בימי עבודתו בצנא ושם מקנים לו גם את כל היריעות הדרושות על חובותיו האזרחיים ורוסני, כי החיילים מקדישים יתר תשומת-לב ללמודים ולהש" כלה מאשר לתרגילי-הצבא. התעשיות מסגרות עדיין, אולם, כפי שהוברר לנו, יודעת הממשלה את המצב לאמתו, והיא עושה את כל המאמצים ובלכד להגיע להתקדמות רצויה. למותר להאריך בהר" צאה על מסעי במוסקבה ובמושבות היהודיות, כי סרט הראינוע הצלילת ומוסר לעיני כל את חטונת המצב הברורה, אין כח דבורי מספיק לספר לכם עד כמה שנתפעלנו למראה ההתקדמות המש" קית הגדולה של מעולתנו ההתישבותית הנעשית בהנהלתו של האיש הצנוע ד"ר רוזן, אשר הצליח לנצל כל פרופה במאה אחוזיה, והנה דוגמא קלה: ממתו 1922 עד תחילת 1924 מסרנו לד"ר רוזן לצרכי התישבות 790 אלף דולר, במקום זה נמתייעו 3000 משפחה, העוסקות בחקלאות בבילורוסיה, פודוליה, וולין, יקיא תסכה ביד 6000 משפחה של מתיישבים ותיקים בחרסון, קריבורגומאר-יופול ולי-500 משפחות חדשות ניתנה האפשרות להתישב על הקרקע, השבחת-היחסים שבין המתיישבים ושכניהם האכרים אף היא באה הודות להתאמצותו של ד"ר רוזן, ביולי 1924 התחיל הניוינט בעבודה חדשה, הוצאו 3,727,000 דולר ונתמכו 8098 משפחות חדשות, אשר עברו לחקלאות במושבות החדשות בחר" סון, קריבורג וקרים, והאנדרונינט בהש" תפוחי של האורט" והסתדרויות אחרות בבילורוסיה עזרו ל-3000 משפחות, הונשה עורה מרובה למושבות שנהרסו לרגל מלחמת ראורחים שהתחילו ברוסיה, הוקמו 160 נקודות חקלאיות חדשות, המקיפות ישוב של 130,000 נפש ביש" ראל, נמסרה, לדשחתנו קרקע למעלה מחצי מליון אקר.

שלשה שבועות הסיים הקרנו את המצב ושמתנו במאד מאד בראותנו, כי אנשים שערו רק על קרקע לפני שלש שנים, התחילו כבר מסלקים חלק-מהכותיהם. שביעת-רצונם של המתייש" בים גדולה לאין ערוף, עם השיחות את המתיישבים שעברו הלוצים לחיים חדשים, הלכה ונתכצרת אמונתנו בעתיד-ההתישבות החקלאית של היהודים, ראינו את המור-שבות בכל הקים-ההתפתחותן — גם אלה אשר עברו עליהן שלש שנית-עבודה וגם אלה שעבודתן התחילה רק בראשית האביב, מה נפלאה היא מלאכת-הקודש של האנדרונינט המעביר את יושביה-ע"רים אל הכפר לבנות בתים, לנטוע כרמים, לעבוד שדות עד שהעוגר יעמוד ברשות עצמו, הנני מאשר ונאה למראה האושר השומע מחיק-הקרקע למתישב היהודי העובר לחיים עצמיים ובריאיים, מאות האנשים ששוחחתי אהם הודיעוני, כי המצב הכלכלי של יהודי-רוסיה אין לו תקיה אלא בהתישבות כפרית, החק" לאות היא חומי-השדרה של הנכללה הרוסית וכלי חומי-שדרה זה לא יתקיימו גם היהודים, ההשתרשות בקרקע — היא עבודת-ישראל המסורתית ובעל-המלאכה והתנן היהודי ברוסיה — קרוים עתה להרש את העבודה הזו.

סרברי את באי"כח הממשלה נוכחתי, כי הממשלה הסובייטית מתכונת לחסיך כמפעלנו בלבב שלם, אמנם, אין אנו צריכים לסמך על הבטחות נירדא, הממשלה מסרה לידנו קרקע שערכה 15 מליון דולאר, לא עמדה לנו זכות מור-חדת, כי זה יחסה של ממשלת-רוסיה גם לנו גם סכומים הנונים לקניית-מכונות, חמרי, בנין ועוד.

עבודתנו נעשית על בסיס מסחרי, המתישב מקבל לא נדבות כי אם הלואה, והוא מהויב להחזירה למועד מסוים, הנני מקוה לעבד בקרוב תכנית, שתאפי" שר סחן אשראי למועדים ארוכים ואשר תהיה לעור רב למתישב.

עכשיו נעבור לפולין: במדינה זו הוצאנו יותר מאשר בימר הארצות, הלא-הזכרו כי ראשית-עבודתנו בפולין היתה מכוונת לעזרה הכוספה, אולם כשנשחתו העתים עברנו לצורת-עבודה קונסטרקטיבית, עבודתנו נעשית שכמ אחר עם מנהיגי היהדות הסולנית, דרכנו היא שלא להעסיק בעבודתנו אלא את יהודי הארצות המקבלות את עזרהנו, כן, למשל, אין לנו ברוסיה אלא שני עובדים אמ"ריקאים בלבד, ד"ר רוזן — אנב, יליד רוסיה — וגובר, יתר העובדים הם אנשי המקום, מצבם של יהודי פולין הוא מראני ואילו היו תחת ידנו אוצרת-קורה — לא היינו מספיקים להניש להם את העזרה הדרושה ולתלצם ממשברם.